

90-РІЧЧЯ АКАДЕМІКА НАН УКРАЇНИ ВАДИМА ІВАНОВИЧА ЛЯЛЬКА

1 вересня виповнилося 90 років відомому вченому в галузі аерокосмічних досліджень Землі, геології, гідрогеології, геоecології, геотермії академікові НАН України Вадиму Івановичу Ляльку.

В. І. Лялько народився в 1931 р. у м. Переяславі-Хмельницькому Київської області в родині службовців. У 1955 р. після закінчення з відзнакою геологічного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка його життя пов'язане з Академією наук. До 1992 р. він працював в Інституті геологічних наук АН УРСР, де пройшов шлях від інженера відділу гідрогеології до завідувача відділу тепломасопереносу в земній корі. Протягом 1974—1978 рр. був заступником академіка-секретаря, в. о. академіка-секретаря Відділення наук про Землю АН УРСР. З 1992 по 2016 рік директор Наукового центру аерокосмічних досліджень Землі Інституту гео-

логічних наук НАН України, член Бюро Відділення наук про Землю НАН України. Нині — почесний директор Державної установи «Науковий центр аерокосмічних досліджень Землі ІГН НАН України».

У 1964 р. Вадим Іванович захистив кандидатську дисертацію на тему «Формирование, оценка и прогноз изменения ресурсов подземных вод в условиях засушливой зоны Украины», де вперше застосував новий фізико-математичний напрям — тепловологоперенос у капілярно-пористих середовищах. У 1972 р. захистив докторську дисертацію на тему «Исследование особенностей тепло- и массопереноса в подземных водах юго-запада Русской платформы и сопредельных регионов».

У 1992 р. В. І. Лялька обрано членом-кореспондентом, а у 2010 р. — академіком НАН України.

Учений зробив суттєвий внесок у світову геологічну науку. Діапазон його інтересів дослідження Землі, геологія, гідрогеологія, геоecологія, геотермія.

Фундаментальні студії Вадима Івановича дали змогу обґрунтувати новий напрям у науках про Землю — енергомасообмін у геосистемах, який розвивається у форматі оригінальної наукової школи. Вона розглядає енергомасообмін у геосистемах, його вплив на дуже чутливі до дії різних природних й антропогенних факторів фізикохімічні і біологічні механізми, які відповідають за формування спектрального відгуку природних об'єктів.

В. І. Лялько досяг значних успіхів у теоретико-методичному обґрунтуванні і практичному ви-

пробуванні у виробничих умовах нових методів аерокосмічного землезнавства (радарна інтерферометрія, гіперспектрометрія та ін.). Це сприяло реалізації таких актуальних природоресурсних і природоохоронних завдань, як аерокосмічні пошуки нафтогазових покладів, контроль і прогнозування врожайності сільськогосподарських культур, зменшення пожежонебезпечності лісів, боротьба з підтопленнями, паводками, вивчення екологічного стану територій та акваторій, оцінювання опускань земної поверхні в районах закриття вугільних шахт.

Вадим Іванович опублікував понад 600 праць, з них 30 монографій. Серед його учнів багато кандидатів і докторів наук.

В. І. Лялько веде велику організаційну і педагогічну роботу. Головує в Науковій раді НАН України з вивчення природних ресурсів дистанційними методами, спеціалізованій Ученій раді при ЦАКДЗ ІГН НАН України з захисту докторських та кандидатських дисертацій. Він редактор єдиного в Україні Е-журналу «Український журнал ДЗЗ», член редколегії журналу «Космічна наука і технологія» та «Геологічного журналу»; науковий керівник проекту дослідження природних ресурсів аерокосмічними засобами в межах Національної космічної програми України. Учений виступає координатором ВНЗ НАН України у вітчизняному проекті — частині Міжнародної програми «Глобальна система систем обстеження Землі» (GEOSS), Європейській програмі «Глобальний моніторинг для навколишнього середовища та безпеки» (GMES). В. І. Лялько бере активну участь у міжнародних наукових контактах, про що свідчать неодноразові виступи на різноманітних форумах, публікації в зарубіжних виданнях, гранти Міжнародного наукового фонду, космічних агентств Німеччини, Франції, Європи, а також обрання до складу Міжнародної академії астронавтики.

Учений — лауреат Державних премій України в галузі науки і техніки (1989, 2004), премії ім. В. І. Вернадського НАН України (1986), заслужений діяч науки і техніки України (1997). Його удостоєно низки нагород: орден «За заслуги» II та III ступеня, Почесна Грамота Верховної Ради України, почесні відзнаки «За наукові досягнення» НАН України, «За заслуги в розвідці надр» Геологічної служби України, «Почесний працівник та ветеран космічної галузі України» Державного космічного агентства України, «Золотий знак» Спілки геологів України та ін.

До цього короткого нариса не увійшла інформація про десятки експедиційних робіт, проведених ювіляром не тільки в усіх регіонах України, а й на Далекому Сході та в республіках Середньої Азії. Протягом багатьох років було виконано конкретні дослідження з оцінки методом математичного моделювання запасів питних і термомінеральних вод та проведено пошуки корисних копалин із застосуванням аерокосмічних методів. Не відображено тут і понад тридцять відряджень у далеке зарубіжжя (Японія, Німеччина, Франція, Італія, Австрія та ін.) для участі у міжнародних наукових форумах і виконання спільних із зарубіжними колегами досліджень.

В рік свого 90-річчя та 65-річчя наукової діяльності ювіляр, як і завжди, багато і плідно працює, перетворюючи у реальні практичні досягнення ті наукові напрацювання, яким він присвятив своє життя. Усім, кому доводилося спілкуватися з вченим, відома його цілеспрямованість, ерудованість, вміння проводити дослідження на сучасному науковому рівні і доводити їх до практичних результатів. Широкий кругозір, почуття гумору, принциповість, реальна допомога тим, хто її потребує, — ось риси, притаманні ювілярові.

Наукова громадськість, колеги, друзі щиро вітають Вадима Івановича з ювілеєм, бажають активного довголіття, творчої наснаги, нових досягнень.